

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 38425-2024

Onderwerp: Beleidskader Sterke Sociale Basis

Auteur	: Maud van de Weem, Monique Sepers, Jonna van Hoesel	
Domein/team	: Sociaal / Sociaal beleid	
E-mail	: Maud.vandeWeem@gemeentemaashorst.nl	Effect op de begroting
Port.	: R. Sour-van de Ven en H. van den Broek	☒ Ja ☐ Nee

Onderwerp

Beleidskader Sterke Sociale Basis

Voorstel

1. Onder voorbehoud van het honoreren van de wens voor aanvullende financiering van € 300.000 zoals die is opgenomen in de kadernota 2025 in te stemmen met het beleidskader 'Sterke Sociale Basis'.
2. De resterende middelen 'Transformatiebudget Sterke Sociale Basis' per eind 2024 beschikbaar te houden voor de implementatie van het beleid in 2025 en 2026.
3. Toestemming aan het college te geven voor een nadere uitwerking en uitvoering van het beleidskader 'Sterke Sociale Basis'.

Inleiding

Veel inwoners kunnen zich prima zelf redden, maar soms is er wat extra hulp en ondersteuning nodig. We kennen al veel lokale initiatieven, activiteiten en vormen van professionele ondersteuning waar je als inwoner vrijblijvend en zonder verwijzing een beroep op kunt doen en die helpen om mee te doen in de samenleving, talenten te ontplooien en de fysieke en mentale gezondheid te versterken. Dit allemaal maakt onderdeel uit van een sterke sociale basis.

Een sterke sociale basis laat mensen in maatschappelijk en sociaal opzicht goed functioneren, waardoor de specialistische zorg kan uitblijven of worden afgebouwd en de mensen zelfredzamer en weerbaarder worden. Dit is niet alleen voor de inwoners zelf een goede ontwikkeling. Het zorgt er tevens voor dat we in staat blijven om op langere termijn – zowel in financieel opzicht als qua arbeidscapaciteit – zorg en ondersteuning te blijven leveren. Immers, daar waar inwoners specialistische hulp nodig hebben, zoals verpleegkundige zorg, psychiatrische ondersteuning of specifieke voorzieningen dan moeten zij daar toegang toe houden.

Het belangrijkste doel van het versterken van de sociale basis is ervoor te zorgen dat zorg en ondersteuning voor inwoners beschikbaar blijft en van goede kwaliteit is. Om dat te kunnen realiseren moeten we iets anders doen dan we nu doen. Er moet een verschuiving komen van individuele voorzieningen naar collectief aanbod waar mogelijk. Naar meer preventie en normaliseren van lichte zorg- en ondersteuningsvragen dichtbij de inwoner en zoveel mogelijk in het eigen netwerk.

De 'sterke sociale basis' in de gemeente Maashorst gaan we vorm geven op basis van 5 bouwstenen:

1. Actieve vrijwilligers en inwoners
2. Uitgebreid aanbod preventieve en voorliggende voorzieningen
3. Gastvrije ontmoetingsplekken
4. Samenwerken en netwerken in de wijk; formeel en informeel
5. Verbinder in de wijk/kern

Beoogd effect

Door als gemeente te investeren in een sterke sociale basis ondersteunen we de beweging naar de voorkant en handelen we preventief. Bij het neerzetten van de sterke sociale basis realiseren we samen met inwoners en professionals een stevig fundament van voorliggende en preventieve ondersteuning in iedere wijk/kern. Waarmee we op de langere termijn de verwachte stijging in de zorgkosten kunnen dempen.

Argumenten

1.1. Hiermee sluiten we aan op het bestuursakkoord 'Samen bouwen we Maashorst.'

In het bestuursakkoord 'Samen bouwen we Maashorst 2022-2026' is er een visie op het sociaal domein beschreven. Samen met partijen in onze gemeente zetten we in op preventie: het voorkomen dat zorg nodig is. Het verenigingsleven en de ontmoetingsmogelijkheden zijn belangrijke pijlers. Deze onderdelen van deze visie maken nadrukkelijk onderdeel uit van het beleidskader 'sterke sociale basis'.

1.2. Hiermee geven we verdere invulling aan het Strategisch beleidskader Sociaal Domein.

In april 2023 is het Strategisch beleidskader Sociaal Domein vastgesteld voor de gemeente Maashorst. Eén van de speerpunten van het strategisch kader is het versterken van de sociale basis in wijken/kernen. Daarin is als ambitie opgenomen:

In de gemeente Maashorst zijn inwoners zelfredzaam, organiseren hun leven zelfstandig en kunnen volwaardig meedoen in de maatschappij. Waar het nodig is met professionele ondersteuning, maar waar het kan vanuit eigen kracht. Een sterke sociale basis is hiervoor het vertrekpunt. De openbare ruimte en het voorzieningenaanbod dichtbij de eigen leefomgeving maakt het mogelijk dat voor alle inwoners in de wijk/kern ontmoeting en activiteiten kunnen plaatsvinden. Inwoners zijn verbonden en betrokken bij hun wijk/kern en er zijn sterke onderlinge sociale verbanden. Inwoners kennen elkaar, hebben zorg voor elkaar en helpen elkaar. Inwoners worden hierin ondersteund door een vangnet van professionele organisaties.

Met het beleidskader sterke sociale basis geven we nader invulling aan deze ambitie.

1.3. Hiermee sluiten we aan op landelijke ontwikkelingen om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden.

Het inzetten op een sterke sociale basis is een belangrijk onderdeel van beleidsontwikkelingen die de komende jaren op gemeenten afkomen. Denk daarbij aan de hervormingsagenda jeugd, de doordecentralisatie beschermd wonen en het toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. Ook bij die ontwikkelingen wordt aangegeven dat het kunnen terugvallen op een stevige basis van voorliggende en preventieve voorzieningen dichtbij de leefomgeving van de inwoner uiterst belangrijk is. Niets doen is geen optie omdat door de veranderende zorgvraag ook de zorgkosten stijgen en er tevens een krapte is op de arbeidsmarkt waardoor we handen tekort komen voor het leveren van zorg. Zo is onderzocht, door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), dat vanaf de decentralisaties (2015) tot en met 2020 de uitgaven voor het sociaal domein landelijk stegen met meer dan 5 miljard euro. Dat was een stijging van zo'n 30%. Een einde aan die groei of zelfs een afname is niet in zicht, zeker in het licht van de huidige economische, maatschappelijke en demografische ontwikkelingen.

1.4. Hiermee pakken we hulp- en ondersteuningsvragen van inwoners op laagdrempelige wijze op.

Door het realiseren van een stevig fundament in iedere wijk/kern kan een groot deel van de hulp- en ondersteuningsvragen van inwoners snel en in de eigen woonomgeving worden opgevangen.

Niet alleen creëren we hiermee een basis voor preventief handelen, ook bouwen we aan een vangnet waarmee inwoners die in een gespecialiseerd (maatwerk)traject zitten de mogelijkheid hebben om af te schalen naar een lichtere vorm van ondersteuning wanneer dat kan of dat zij toegang hebben tot preventieve hulp die aanvullend werkt op de gespecialiseerde inzet.

Het realiseren van een sterke sociale basis is een belangrijke voorwaarde om goed te kunnen op- en afschalen daar waar het gaat om het bieden van zorg en ondersteuning.

1.5. Dit is in lijn met de rol van de gemeenteraad en zorgt voor draagvlak.

Het beleidskader 'Sterke sociale basis' geeft richting aan hoe vanuit het Sociaal Domein invulling wordt gegeven aan het wijk- kerngericht werken. Het is daarmee een basis voor nieuwe plannen en uitvoeringsmaatregelen. Om die reden is het belangrijk dat u ook instemt met dit beleidskader.

1.6. Met het voorbehoud wordt de integrale afweging bij de kadernota gerespecteerd.

Bij de kadernota 2025 worden diverse wensen aan de raad voorgelegd. De raad kan integraal afwegen aan welke beleidsdoelstellingen zij geld beschikbaar willen stellen. De extra budgetvraag voor dit beleidskader is opgenomen als wens in de kadernota. Zonder dit budget kan het voorliggende beleid niet uitgevoerd worden. Een beleid vaststellen zonder toereikende middelen is niet zinvol. Daarom wordt voorgesteld om het beleid vast te stellen, onder voorbehoud van het honoreren van de wens voor extra budget. Indien de middelen beschikbaar worden gesteld wordt gestart met de implementatie conform het beleidskader.

1.7. De eerder gedane investeringen en keuzes van de afgelopen jaren bieden een basis maar zijn ontoereikend.

Het beleidskader 'Sterke sociale Basis' bouwt voort op werkwijzen die in de afgelopen jaren in de voormalige gemeenten Uden en Landerd zijn geïntroduceerd, zoals het Netwerk van Voorzieningen in voormalig Uden en de inzet van preventiewerkers in voormalig Landerd. Sinds de start van de gemeente Maashorst is met oog op de ontwikkeling van dit nieuwe beleidskader ervoor gekozen om de werkwijzen te continueren en daar waar mogelijk binnen bestaande budgetten al de ruimte te zoeken om inzet te verbreden naar de gehele gemeente, zoals bij de preventiewerkers jeugd. Ook is er binnen de

subsidieverleningen aan welzijnsorganisaties de afgelopen jaren al gestuurd op meer preventief handelen. Hierdoor is er ook financieel een goede basis aan structurele middelen beschikbaar maar nog niet volledig toereikend om een 'sterke sociale basis' in elf wijken/kernen uit te voeren.

1.8. Door nu te investeren in sterke sociale basis houden we de gespecialiseerde zorg beschikbaar en betaalbaar.

De belangrijkste reden om te investeren in de sterke sociale basis is de veranderende zorgvraag onder inwoners en de daarmee gepaard gaande stijging in zorgkosten. We zien dat er nu nog te snel een stap wordt gezet richting de relatief kostbare en langdurige gespecialiseerde maatwerktrajecten. Door te investeren in een sterke sociale basis zetten we in op demping hiervan door juist te investeren in een voorliggend vangnet van preventieve voorzieningen.

2.1. We beschikken over voldoende incidentele middelen om de implementatie uit te voeren.

Het Transformatiebudget Sterke Sociale basis is conform de financiële verordening enkel nog beschikbaar in 2024. We sluiten dat jaar echter af met restantmiddelen. Het voorstel is om deze over te hevelen in een implementatiebudget voor het nieuwe beleid in de jaren 2025 en 2026. Op die manier worden de kosten van de kwartiermaker gedekt. De kwartiermaker gaat uitvoering geven aan de implementatie van het beleidskader.

3.1. De uitvoering gebeurt in lijn met in het beleidskader opgenomen implementatie.

In hoofdstuk 3 van het beleidskader 'sterke sociale basis' wordt beschreven hoe de implementatie vorm krijgt. Hiervoor ligt er een voorname taak bij de zogenaamde 'kwartiermaker'. Deze professional gaat allereerst aan de slag met het opstellen van een gedetailleerd plan van aanpak waar de verschillende onderdelen nader in worden uitgewerkt om vervolgens de uitvoering hiervan te coördineren. Hier houdt een stuurgroep bestaande uit diverse betrokken stakeholders toezicht op.

Kanttekeningen

2.1. Niet investeren betekent dat op termijn onze inwoners niet de zorg ontvangen die zij nodig hebben. Wanneer niet wordt ingestemd met de gevraagde investering, zoals opgenomen in de kadernota 2025, kunnen we het beleid niet tot uitvoering brengen en wordt het probleem van toenemende zorgkosten en andere problematieken niet aangepakt.

2.2. Het realiseren van een sterke sociale basis zorgt niet voor een financieel inverdieneffect.

Door te investeren in de sterke sociale basis willen we het beroep dat gedaan wordt op gespecialiseerde maatwerktrajecten dempen. Dat staat echter niet gelijk aan het realiseren van een inverdieneffect. Gekeken naar de maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder in demografie, dan zien we dat het percentage inwoners dat een beroep doet op zorg en ondersteuning groter wordt waardoor ook de kosten stijgen. Doen we niets dan zien we dat hiervoor een steeds groter aandeel van de gemeentelijke begroting moet worden aangewend. Door in te zetten op preventie willen we het beroep op gespecialiseerde zorg dempen waardoor de gemeentelijke uitgaven op dit punt behapbaar blijven.

Financiën

De uitvoering van het beleid "Sterke Sociale Basis" valt onder programma 6 Sociaal Domein, taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie. In feite draagt het volledige taakveld 6.1 bij aan de sterke sociale basis. Het voorliggende beleidsdocument benoemt, naast strategische beleidsuitgangspunten ook een specifieke structuur, die noodzakelijk is om de komende jaren de gewenste beweging in gang te zetten. Dit naast basisvoorzieningen die reeds bestaan, blijven bestaan, in de toekomst aangepast gaan worden en/of uitgebreid worden, die eveneens onderdeel zijn van taakveld 6.1. En dit geldt ook voor andere programma's en taakvelden, zoals sport en cultuur en gezondheid, die raakvlakken hebben met, en bijdragen aan de sterke sociale basis.

Voor de financiële dekking van deze nieuwe structuur is zoveel als mogelijk uitgegaan van de huidige structurele middelen die binnen het taakveld 6.1 beschikbaar zijn. Het betreft middelen die gelabeld zijn voor de sterke sociale basis, maar bijvoorbeeld ook middelen die nu reeds onderdeel zijn van subsidieverleningen aan Ons Welzijn en Compass of de inzet van wijkverpleegkundigen. Bovenop de huidige structurele middelen is vanaf 2025 aanvullend structureel €300.000,- nodig, om de benodigde structuur in de nieuwe vorm in alle wijken neer te kunnen zetten. Hiervoor wordt bij de Kadernota en de Programmabegroting 2025 een wens ingediend. Deze moet nog worden toegekend door de gemeenteraad.

De totale kosten van de gewenste structuur bedragen:

	2024 (opstartjaar)	2025	2026	2027 e.v.
Totaal benodigd	€1,8 miljoen	€2,35 miljoen	€2,35 miljoen	€2,35 miljoen
Aanwezige dekking	€1,8 miljoen	€2,05 miljoen	€2,05 miljoen	€2,05 miljoen
Aanvullend nodig	-	€300.000,-	€300.000,-	€300.000,-

Meer details zijn opgenomen in het beleidskader.

Incidentele middelen

Om het beleid te implementeren en de nieuwe structuur succesvol in te kunnen zetten, is het noodzakelijk om voor de duur van 2,5 jaar een kwartiermaker aan te stellen. Voor de financiële dekking van de implementatie is zoveel als mogelijk uitgegaan van de huidige incidentele middelen die beschikbaar zijn voor een sterke sociale basis en wijkgericht werken. Voor een klein deel (€ 25.000) wordt een beroep gedaan op dekking vanuit bestaande budgetten binnen taakveld 6.1.

Bij een fulltime aanstelling vraagt dit een jaarlijkse investering van maximaal €206.000,-. We beogen de kwartiermaker in te zetten vanaf Q4 van 2024.

	2024 (opstartjaar)	2025	2026
Benodigd bedrag	€68.800	€206.000	€206.000
Voorhanden dekking uit GALA middelen	€68.800	€122.806	€92.064
Voorhanden dekking uit huidige Transformatiebudget Sterke sociale basis	-	€83.194	€88.502
Aanvullende dekking binnen taakveld 6.1 (door resterende middelen binnen taakveld 6.1 van 2024 en 2025 toe te voegen aan			€25.434

implementatie-budget, uitsluitend na collegebesluit)			
Resterend budget nodig	€0	€0	€0

Het Transformatiebudget Sterke Sociale basis is in eerste instantie enkel nog beschikbaar in 2024. We sluiten dat jaar echter af met restantmiddelen. Het voorstel is om deze over te zetten in een implementatiebudget voor het nieuwe beleid in de jaren 2025 en 2026.

Duurzaamheid

Het beleidskader geeft de komende jaren richting aan de manier waarop we binnen de gemeente Maashorst de komende jaren bouwen aan een sterke sociale basis. Met deze ontwikkeling zetten we in op de beweging van gespecialiseerde zorg naar preventieve- en voorliggende hulp en ondersteuning. Hiermee dragen we bij aan de houdbaarheid van ons lokale zorgstelsel.

Participatie

Bij het opstellen van het beleidskader zijn diverse partijen betrokken, zowel intern als extern. Binnen de gemeentelijke organisatie is er gesproken met onder andere teamleiders, beleidsadviseurs en consultants die actief zijn op diverse gebieden waaronder inkomen, wmo en jeugd. Daarnaast is deze beleidsontwikkeling verbonden aan de vorming van het gemeentelijke accommodatiebeleid. Dit omdat het functioneren van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed een belangrijk onderdeel is van een sterke sociale basis. Hierdoor is er intensief samengewerkt met de collega's van het team Vastgoed, Accommodaties en Facilitair om zo de beide beleidskaders goed op elkaar aan te laten sluiten.

Om externe stakeholders erbij te betrekken zijn er meermaals overlegmomenten georganiseerd. Zo zijn er twee inspiratiesessies geweest waarbij in een breed gezelschap gesproken werd over de beleidsontwikkeling en er input werd opgehaald. Hiervoor waren onder andere ONS welzijn, GGD, jongerenwerk Compass, AREA, Mooiland, Vluchtelingenwerk, beheerstichtingen en zorgcoöperaties uitgenodigd. Ook zijn er overleggen geweest waarin in kleiner gezelschap specifiek is doorgepraat over de beleidsontwikkeling. Dat geldt bijvoorbeeld voor ONS Welzijn, zorgaanbieders BrabantZorg en Pantein en de Zorgcoöperaties.

Het concept beleidskader is voorgelegd aan de stakeholders met het verzoek om ons van een reactie te voorzien. Hierop zijn enkele reacties binnengekomen. De gedane suggesties zijn verwerkt in het beleidskader.

Tevens zijn we in gesprek gegaan met enkele leden van de projectgroep Adviesraad Sociaal Domein (ASD) die zich ontfermen over de transitie tot een nieuwe ASD. Tijdens dit gesprek hebben zij een inhoudelijke toelichting gekregen op de beleidsontwikkeling en is hen de mogelijkheid geboden vragen te stellen en input mee te geven. Aanvullend is hen gevraagd of zij een formeel advies willen uitbrengen. Zij hebben hierop laten weten geen formeel advies af te kunnen geven als gevolg van de nog lopende transitie en omdat er nog geen nieuw bestuur van de ASD is.

Communicatie

Dit kader is de opbrengst van gesprekken in de gemeente met een brede vertegenwoordiging van betrokken partijen uit het veld. Het gaat om uitvoeringspartners, welzijnsinstellingen, zorgpartners, maatschappelijke initiatieven, (in)formele vrijwilligersorganisaties en adviesraden, bewoners, belangenbehartigers en verschillende professionals werkzaam in de wijk/kern.

De Adviesraad Sociaal Domein is meegenomen in de totstandkoming van het beleidskader en heeft aangegeven om geen formeel advies uit te brengen.

Indien de gemeenteraad instemt met het beleidskader worden de stakeholders geïnformeerd over het genomen besluit en betrokken bij de verdere uitvoering hiervan in 2024 en verder.

Vervolg

Na een positief besluit wordt het beleidskader ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Bij een positief besluit van de gemeenteraad starten we in de tweede helft van 2024 met de implementatie van het beleidskader conform de in het kader opgenomen wijze.

Onderdeel daarvan is monitoring en evaluatie, zoals is opgenomen in het beleidskader. Hierover worden College en Raad tussentijds geïnformeerd.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

1. Beleidskader 'Sterke Sociale Basis'

Bijlagen ter informatie

1. [Klik of tik om tekst in te voeren.](#)

Uden, 28 mei 2024

Burgemeester en wethouders van gemeente Maashorst,
de secretaris, de burgemeester,

J.A.G.M. van Aaken

J.A. van der Pas